

ספר

שפתי יש"רים

על פרשיות השבוע

דובב שפתי ישנים
הרבנים הצדיקים
לבית ל'ונגריז ש'יק ר'יניץ
משפחות הגאונים הקדושים
"מנוחת אשר" "אמרי דוד" "אמרי רנ"ף"
וענפיהם ממשפחות הברפלד, פראגער, וייס,
קעלנער, עהרנרייך, זלטנרייך, קרויז, פאשקעס,
מילר, מוש, למברגר ודונט.

דברי תורתם על פרשיות השבוע שנלקטו מספריהם,
מכתבי עת ומכתבי יד

בני ברק ה'תשע"ז

הקדמה

רצון מלכים שפתי צדק ודבר ישרים יאָהב: (משלי טז, יג)

ישמחו האבות ויגילו הבנים, בהיגלות אור יקרות, דברי אבותינו-רבתינו נוחי עדן, ממשפחות רבני הונגריה, על פרשיות השבוע, ירוו הבנים ממי הדעת ותהינה שפתי האבות דובבות, וכמאמר הגמרא (יבמות צו:) אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (תהלים סא, ה) "אגורה באהלך עולמים" וכי אפשר לו לאדם לדור בשני עולמים? אלא אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בר יוחי: כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתיו דובבות בקבר. אמר רב יצחק בן זעירא ואיתימא שמעון נזירא: מאי קראה? (שה"ש ז, י) "וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים".

הדברים נלקטו מספריהם, אשר רובם כבר קשה להשיגם, וכן מכתבי יד שהגיעו לידינו בס"ד, ומכתבי-עת שיצאו בהונגריה בזמנם. וכן מהקלטות של דרשות הגה"צ ר' יעקב צבי הלוי יונגרייז זצ"ל אב"ד פעהער-דיארמאט, אשר היה פה מפיק מרגליות, והיה החוליא המקשרת בין הדור הקודם לדורנו. [קיבלתים מבנו הרה"ח ר' אברהם זלמן הי"ו]. כמו כן שילבתי בספר את הדברים שנדפסו בקונטרס "מזמור לדוד" שהדפיס הר"ר דוד שיק הי"ו מכתב יד שהיה ברשות סבתו מרת הינדא ע"ה אלמנת הרב דוד יוסף שיק זצ"ל, ולפי הסימנים נראה שהוא מאביו, אא"ז הג"ר חיים מאיר שיק זצ"ל אב"ד אונוד.

בין הבתרים משולבים הרבה סיפורים מאבותינו הגאונים הצדיקים, וגם מאמותינו הצדקניות, סיפורים ממקורות נאמנים.

קראנו לספר בשם "שפתי ישרים", רמז על שפתי הרבנים הדובבות, ממשפחות יונגרייז שיק רייניץ, אשר האירו את שמי היהדות בהונגריה.

חתנו הגדול של הגאון הקדוש מופת הדור ר' אשר אנשיל הלוי יונגרייז זצ"ל אב"ד טשענגער ה"מנוחת אשר", היה הגה"ק רבי יהושע ברוך רייניץ זצ"ל אב"ד צ'צ'וביץ "בעל המכתבים", בנו של הגה"ק רבי נתן פייטל זצ"ל

אב"ד מאד, וחתנו הצעיר היה הגה"ק רבי **יעקב שיק** זצ"ל אב"ד נאדאודוואה, ה"ישרש יעקב", בנו של הגה"ק רבי דוד שיק זצ"ל אב"ד טאקא, ה"אמרי דוד", בן דודו וכן דורו של הגה"ק המהר"ם שיק זצ"ל. מלבד **בניו וכן שני אחיו** של ה"מנוחת אשר" שהיו גאונים וצדיקים מפורסמים.

קשרי חיתון רבים היו בין המשפחות הללו. ולדוגמא: שני חתניו של ה"ישרש יעקב" היו הג"ר **אשר אנשיל יונגרייז** זצ"ל אב"ד פאביאנהז והג"ר **ישראל יונגרייז** זצ"ל אב"ד נאדאודוואה. ובנו הג"ר **חיים מאיר שיק** זצ"ל אב"ד אונוד, היה חתנו של הג"ר **יוסף שלמה רייניץ** זצ"ל אב"ד ספרדים מישקולין, אחיו של הג"ר יהושע ברוך הנ"ל [בזיוו"ר היה חתנו של הג"ר יוסף יעקב כהן אב"ד אונוד, אך לאחר לידת בנה השני, אא"ז ר' אשר אנשיל שיק, נפטרה אשתו הצעירה]. בנו השני של ה"ישרש יעקב", הג"ר **מנחם מנדל שיק** זצ"ל אב"ד סיקסא, היה חתנו של הג"ר **שמואל זאב יונגרייז** זצ"ל אב"ד באיאם, בנו של המנוחת אשר.

משפחות אלו באו בקשרי חיתון עם משפחות נוספות: חתנו של המהר"ם **שיק**, רשכבה"ג **רבי משה שיק** זצ"ל אב"ד חוסט, היה הג"ר **רבי יעקב סג"ל פראגער** אב"ד אדא זצ"ל ה"שאלת יעקב". חתנו של הג"ר דוד שיק, ה"אמרי דוד", היה הג"ר **יעקב הלוי הברפלד** זצ"ל. וגם בניהם היו רבנים חשובים.

חתניו של ה"ישרש יעקב" היו הג"ר **רבי צבי הירש פראגער** זצ"ל (בנו של השאלת יעקב), הג"ר **רבי אשר אנשיל וייס** זצ"ל הי"ד אב"ד נאדיפאלו ("שמן למנחה"), הג"ר **רבי קלונימוס שלום הלוי קעלנער** זצ"ל אב"ד טענקא, הג"ר **רבי חיים יהודה עהרנרייך** זצ"ל הי"ד אב"ד הומענע בעמ"ח "אוצר החיים". מלבד חתניו הנ"ל לבית יונגרייז הנ"ל.

ממשפחת הגה"ק רבי יהושע ברוך רייניץ זצ"ל היו חתניו הרבנים הגה"צ **רבי מנחם גרשון מושקוביץ** זצ"ל אב"ד צ'צוביץ, רבי **שלום קרויז** זצ"ל אב"ד לעגעניא-מיהאלי [אביו של הג"ר שמואל דוד זצ"ל אב"ד אודווארי], החסיד המפורסם **רבי בירך פאשקעס** זצ"ל, **רבי חיים מילר** זצ"ל [אביו של הג"ר אשר אנשיל זצ"ל אב"ד פעטרעשזאן], ו**רבי יוסף זעלטנרייך** זצ"ל [סבו של הג"ר שמואל אברהם זעלטנרייך זצ"ל אב"ד טשאקאווא].

חתנו של הגה"ק ר' משה נתן נטע יונגרייז זצ"ל אב"ד טיסא-פירד
ה"מנוחת משה" [בנו של ה"מנוחת אשר"], היה הגה"צ רבי מנחם מנדל
למברגר זצ"ל אב"ד טיסא-פולגה, אביו של הגה"צ רבי משה נתן נטע זצ"ל
אב"ד מאקאווא.

גם משני אחיו של ה"מנוחת אשר" - הגה"ק רבי שרגא פייש יונגרייז זצ"ל
אב"ד סעטשע והגה"ק רבי שמעון זצ"ל אב"ד בעטשקע - יצאה שושלת
רבנים גדולה. וכן מאחיו של הגה"ק בעל ה"אמרי דוד" [רבי אשר ברעזניץ ורבי
נתן זצ"ל], ומבניו של הגה"ק רבי נתן פייטל רייניץ זצ"ל.

**בסוף הספר ערכנו טבלה עם השמות לדורותיהם ויחוסיהם, ושמות
נשותיהם, עם תאריכי היארצייט.**

בשנות הזעם ת"ש-תש"ה נעקדו על קידוש השם יותר ממאה רבנים
ממשפחות אלו, ה' יקום דמם.

ספר זה יוצא לאור לעילוי נשמת ש"ב היקר איש החסד ורב הפעלים הרב
ר' אריה (ארתור) שיק ז"ל, בן הרה"ג ר' דוד יוסף זצ"ל [בנו בכורו של הרב
מאונוד], ומרת הינדא ע"ה בת הר"ר אשר אנשיל יונגרייז זצ"ל [נכד הג"ר
שמואל זאב זצ"ל אב"ד באיאם], בסיוע בנו ההולך בדרכו הר"ר דוד והמשפחה
שיחי' לאוי"ט. רבי אריה ז"ל זכה להניח אחריו דור ישרים יבורך.

יהי רצון שיהיו אבותינו-רבתינו המוזכרים בספר זה מליצי יושר בעד
צאצאיהם ובני משפחותיהם ובעד כל ישראל, ונוכה בקרוב שיקיצו וירננו שוכני
עפר, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

אשר בן הר"ר יעקב לעמל ז"ל שיק
פה עיה"ת בני ברק ת"ו תשע"ו לפ"ק

הרבנים הגאונים זצוק"ל שדבריהם הובאו בספר:

דור ראשון:

הג"ר שמואל הלוי יונגרייז אב"ד סעטשע
בעהמ"ח "תורת עדות הזאת"
הג"ר מאיר אלמאש אב"ד מטרסדורף

דור שני:

הג"ר משה שיק אב"ד חוסט - המהר"ם שיק
הג"ר אשר אנשיל הלוי יונגרייז אב"ד טשענגער
בעהמ"ח "מנוחת אשר"
הג"ר דוד שיק אב"ד טאקאי בעהמ"ח "אמרי דוד"
הג"ר נתן פייטל רייניץ אב"ד ה' מאד

דור שלישי:

הג"ר שמואל זאב הלוי יונגרייז אב"ד באיאם
הג"ר משה נתן נטע הלוי יונגרייז אב"ד טיסא-פירעד בעהמ"ח "מנוחת משה"
הג"ר אברהם הלוי יונגרייז אב"ד טשענגער (בנו של המנוחת אשר)
הג"ר שמואל דוד הלוי יונגרייז אב"ד פעהער-דיארמאט בעהמ"ח
"שו"ת מהרשד"ה" (חתנו ובן אחיו של ה"מנוחת אשר")
הג"ר יהושע ברוך רייניץ אב"ד טשעטשאוויץ "בעל המכתבים"
הג"ר יעקב שיק אב"ד נאדאודוואר בעהמ"ח "ישרש יעקב"
הג"ר יעקב פראגער אב"ד אדא בעהמ"ח "שאלת יעקב"
הג"ר יעקב ישראל האבערפעלד אב"ד טוראלוקא
הג"ר יוסף שלמה רייניץ אב"ד ספרדים מישקולץ
הג"ר שלמה צבי שיק אב"ד קארצאג

דור רביעי:

הג"ר חיים מאיר שיק אב"ד אנאד
הג"ר מנחם מענדל שיק אב"ד סיקסא
הג"ר צבי פראגער אב"ד פאפראד

הג"ר אשר אנשיל ווייס אב"ד נאדיפאלו בעהמ"ח "שמן למנחה"
הג"ר ישראל הלוי יונגרייז אב"ד נאדאודוואר
הג"ר אשר אנשיל הלוי יונגרייז אב"ד פאביאנהאז ודומ"ץ פ'דיארמאט
הג"ר קלונימוס שלום הלוי קעלנער אב"ד טענקע
הג"ר חיים יהודה עהרנרייך אב"ד דעווע והומענא בעהמ"ח "אוצר החיים"
הג"ר שמואל גוטליב אב"ד טאלטשאווא ופאפא בעמ"ח "שמואל ברמה"
הג"ר ישעיה הלוי יונגרייז אב"ד זערינד בעמ"ח "חזון ישעיה"
הג"ר אשר אנשיל הלוי יונגרייז אב"ד דינדיש בעמ"ח "זכור ושמור"

דור חמישי:

הרה"ג ר' דוד שיק אב"ד נעמעשסאלאק
הרה"ג ר' משה שיק ר"מ בבודפשט
הרה"ג ר' יקותיאל מרדכי שיק אב"ד מישקולץ בעמ"ח "המרקחת לבשמים"
הרה"ג ר' שמואל דוד הלוי יונגרייז אב"ד נירמעדיעש
הרה"ג ר' יעקב צבי הלוי יונגרייז אב"ד פ'דיארמאט
הרה"ג ר' שמואל דוד קרויז אב"ד אודווארי
הרה"ג ר' אברהם הלוי יונגרייז אב"ד סעגעדין
הרה"ג ר' דוד יוסף שיק רב בארצות הברית
הרה"ג ר' משה נתן שיק רב הראשי בהונגריה לאחר השואה
הרה"ג ר' יצחק יחזקיה פייבל דונאט אב"ד אנאד
הרה"ג ר' שלמה זלמן פרידמן אב"ד טענקע
הרה"ג ר' עמרם הלוי יונגרייז אב"ד אזור

